

УДК 811.161.2'36:629.4

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-5\(23\)-323-335](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-5(23)-323-335)

Лагдан Світлана Петрівна старша викладачка кафедри філософії та українознавства, Український державний університет науки і технологій, вул. Лазаряна, 2, м. Дніпро, 49010, тел.: (056) 373-15-79, <https://orcid.org/0000-0003-0148-5911>

СЛОВОТВІРНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЛЕКСЕМИ «ВАГОН» У ФОРМУВАННІ ТЕРМІНОЛОГІЇ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

Анотація. Стаття присвячена характеристиці морфологічного творення термінів залізничного транспорту, твірною основою яких виступає лексема «вагон», та з'ясуванню продуктивних способів і словотвірних моделей. Продуктивність слова «вагон» у синтаксичному термінотворенні вже була предметом дослідження авторки, у якому проаналізовано 412 аналітичних термінів. Тому ця робота є продовженням розпочатого структурного аналізу термінів із зазначеною твірною основою. Досліджувані терміноодиниці отримано на підставі суцільної вибірки зі спеціальних лексикографічних джерел, підручника залізничної тематики та інтернет-матеріалів вільної енциклопедії.

Установлено, що терміни залізничного транспорту творяться за допомогою всіх афіксальних і безафіксних способів, зокрема суфіксації, префіксації, їх поєднання (конфіксації), нульової суфіксації, осново- та словоскладання (композиції та юкстапозиції). Вузькоспеціальна лексема «вагон», що позначає основний залізничний транспортний засіб, бере участь лише у трьох морфологічних способах термінотворення, у яких її твірний потенціал виявляється по-різному.

Найбільшу групу складають терміни, утворені шляхом словоскладання, – юкстапозити. У них «вагон» є головним словом, а приєднаний іменник виступає прикладкою, що уточнює, конкретизує головне слово, називаючи особливості його будови чи призначення. Приклади за будовою є однокореневими чи двокореневими словами, а самі деривати з ними – двочленими чи тричленими. Другою за чисельністю групою є терміни-композиції з основою «вагон», утворені шляхом лише поєднання основ або у супроводі із суфіксацією. Основа «вагон» стоїть переважно у препозиції, зрідка у постпозиції. Малопродуктивним є афіксальний спосіб творення термінів із лексемою «вагон», усього кілька суфіксальних і конфіксальних дериватів.

Дослідження продуктивних і непродуктивних моделей термінотворення сприяє систематизації та унормуванню терміносистеми залізничного транспорту.

Ключові слова: лексема «вагон», способи творення, термінокомпозиції, терміни-юкстапозиції, основоскладання, словоскладання, афіксація.

Lahdan Svitlana Petrivna Senior Lecturer of the Department of Philosophy and Ukrainian Studies, Ukrainian State University of Science and Technologies, St. Lazariana, 2, Dnipro, 49010, tel.: (056) 373-15-79, <https://orcid.org/0000-0003-0148-5911>

THE WORD-FORMATION POTENTIAL OF THE LEXEME “CAR” IN THE FORMATION OF RAILWAY TRANSPORT TERMINOLOGY

Abstract. The article is devoted to the characteristics of the morphological creation of terms of railway transport, the creative basis of which is the lexeme “car”, and to the clarification of productive methods and word-formation models. The productivity of the word “car” in syntactic term formation has already been the subject of the author's research, in which 412 analytical terms were analyzed. Therefore, this paper is a continuation of the structural analysis of terms with this derivational basis. The studied terminological units were obtained on the basis of a continuous sample from special lexicographic sources, a textbook on railway topics, and online materials from a free encyclopedia.

It has been established that railway transport terms are formed using all affixed and unaffixed methods, including suffixation, prefixation, their combination (conflation), zero suffixation, stem and word formation (composition and juxtaposition). The highly specialized lexeme “car”, which denotes the main railway vehicle, is involved in only three morphological ways of term formation, in which its derivational potential is manifested in different ways.

The largest group is made up of terms formed by word compounding - juxtapositions. In them, “car” is the main word, and the attached noun acts as a definition that clarifies, specifies the main word, naming the features of its structure or purpose. The definitions are single-rooted or two-rooted words by structure, and the terms themselves are two- or three-membered. The second largest group consists of composite terms with the stem “car”, formed by combining the stems only or in combination with suffixation. The stem

“car” is mostly in preposition, occasionally in postposition. The affixal method of creating terms with the lexeme “car” is not very productive, with only a few suffixal and inflectional derivatives.

The study of productive and unproductive models of term formation contributes to the systematization and normalization of the railway transport terminology system.

Keywords: lexeme “car”, ways of creation, complex terms, composition, juxtaposition, affixation.

Постановка проблеми. Про стан розвитку мови свідчить її суспільне поширення, використання у всіх сферах життєдіяльності, зокрема й у таких взаємопов’язаних, як виробничо-професійна та наукова. Наукова мова є важливою складовою національної мови як чинника духовного розвитку суспільства та відображає його інтелектуальний потенціал. Щоб виконувати роль засобу спілкування високоосвічених фахівців-науковців, вона має бути унормованою, удосконаленою. Нормативність наукової мови передусім пов’язана з її головним атрибутом – термінологічним апаратом. За визначенням М. С. Зарицького, «оскільки наукова мова спирається на термінологію, то зрозуміло, що вдосконаленню термінології потрібна першочергова увага» [1, с. 37]. Саме прагнення надати українській мові, окрім юридичної статусності, ще й фактичну викликало масове зацікавлення мовознавців останніх десятиліть формуванням національної термінології.

Сучасний термінологічний і термінографічний поступ характеризується процесами впорядкування, уніфікації, стандартизації й гармонізації національної терміносистеми. Одним із чинників удосконалення термінів є з’ясування особливостей термінотворення загалом та вивчення дериваційних процесів, що відбуваються у фахових терміносистемах. З’ясування способів деривації, продуктивних афіксів сприяє поліпшенню творення нових термінів, дозволяє усунути недосконалі, виробити систему термінотворення, яка ґрунтується на національних засадах, позбутися російськомовного впливу, що за радянського періоду негативно позначився на самотності української термінології.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Як відомо, термінології притаманні ті самі словотворчі процеси, що й загальноживаній мові. Найбільш поширеним способом творення нових слів є морфологічний, що полягає в застосуванні словотворчих формантів (морфем). Традиційно до морфологічного способу словотворення в

літературній мові відносять суфіксальний, префіксальний, суфіксально-префіксальний, постфіксальний, безафіксний способи, осново-, слово-складання, абрєвіацію та комбінацію зазначених способів [2, с. 161].

У морфологічному способі Н. Ф. Клименко виділяє чисті, незмішані способи словотворення й змішані, комбіновані. До першої групи відносить афіксальний і безафіксний способи. Залежно від різновиду словотворчих засобів афіксальне словотворення буває суфіксальне, префіксальне і флексійне (або флексивне). Різновидом суфіксального способу є універбація, або універбізація, що полягає в згортанні словосполучення за допомогою суфіксації в окреме слово. Безафіксний спосіб об'єднує нульову суфіксацію (нуль-суфіксальний і нуль-префіксальний способи), абрєвіацію, осново-складання (композицію) й словоскладання (юкстапозицію). Близьким до словоскладання є зрощення, що належить до лексико-синтаксичного способу словотворення. Його специфікою є стягування послідовно зв'язаних компонентів словосполучення в одне слово. У комбінованих, або змішаних, способах словотворення осново- й словоскладання, абрєвіацію супроводжує афіксація, також комбінованим є префіксально-суфіксальне (або конфіксальне) творення слів [3, с. 636].

«Моделей афіксального творення є безліч. Термінологія ж узяла для себе лише деякі. Однак вони стали цементуючим фактором системної організації термінології», – зазначають Т. І. Панько, І. М. Кочан, Г. П. Мацюк [4, с. 134]. Мовознавці зауважують, що афікси у складі термінів виконують семантичну функцію, оскільки надають їм єдиного значення чи відтінку. Як поширені морфологічні способи термінотворення автори виділяють суфіксацію, нульову суфіксацію, префіксацію, слово- й осново-складання та абрєвіацію.

Творення термінів із застосуванням словотворчих формантів М. С. Зарицький називає морфемним способом [1, с. 56]. Окрім схарактеризованих Т. І. Панько та ін., до властивих термінології способів творення додає також конфіксацію.

Дослідники термінології А. С. Д'яков, Т. Р. Кияк і З. Б. Куделько не виділяють морфологічного способу, а побудову нових термінів за допомогою дериваційних афіксів уважають модифікацією, зазначаючи, що «суфікси та префікси, котрі через ті чи інші обставини виявляються найзручнішими для побудови термінів, запозичуються, як правило, з загального морфологічного фонду. Можуть запозичуватись також морфеми з інших мов. Деякі суфікси та префікси при цьому зустрічаються виключно у фахових термінах, а в загальнонародній мові вони можуть взагалі бути відсутніми» [5, с. 108-109]. Складання основ

терміноелементів та утворення абревіатур вони відносять до побудови термінів шляхом використання внутрішніх ресурсів мови.

Автори Л. А. Васенко, В. В. Дубічинський, О. М. Кринець не акцентують на способах творення, проте, характеризуючи структуру термінів, виділяють похідні корінні й запозичені слова, утворені суфіксальним, префіксальним і суфіксально-префіксальним способом. Окрім цього, згадують абревіацію й складання основ, наголошуючи, що «традиційний спосіб словотворення – основоскладання – сьогодні у термінознавстві значно поширився» [6, с. 83], а серед складних термінів виокремлюють корінні, запозичені й гібридотерміни.

З'ясовуючи особливості термінотворення в окремих галузях, дослідники беруть до уваги спеціальну лексику загалом або один зі способів деривації, визначають продуктивні й непродуктивні дериваційні способи й моделі. Наприклад, С. Дорошенко виокремлює в морфологічному способі творення термінології нафтогазової промисловості афіксацію (суфіксальний спосіб, серед моделей якого подає нульовий суфікс як малопродуктивний, префіксальний і префіксально-суфіксальний способи), композицію (осново- й словоскладання) та абревіацію, продуктивність якої в означеній галузі обмежена [7, с. 81-92].

У галузі залізничного транспорту здебільшого здійснено аналіз словотвірних особливостей термінів – складних слів у працях О. Т. Жукової (визначено типи дериватів за характером синтаксичних відношень, частиномовною належністю, кількістю компонентів і структурно-генетичним складом [8]) та С. П. Лагдан (проаналізовано структуру термінів, утворених поєднанням міжнародних терміноелементів між собою [9], описано етимологію та структуру композитів із грецькими терміноелементами [10], охарактеризовано гібридні терміни, до складу яких входять міжнародні терміноелементи та національні основи [11]). Та попри наявність окремих праць щодо морфологічного творення термінів залізничного транспорту в українському мовознавстві незаповненою залишається ніша лінгвістичного опису продуктивності окремих термінів у дериваційних процесах, що визначило потребу в нашому дослідженні.

Мета статті – проаналізувати активність лексеми «вагон» у творенні термінів залізничного транспорту за допомогою морфологічних способів, виявити продуктивні способи, з'ясувати словотвірні моделі дериватів та структуру термінів-композитів. Загалом ця стаття є продовженням наукових розвідок про продуктивність вузькоспеціальної лексеми «вагон» у формуванні терміносистеми залізничного транспорту. У роботі С. П. Лагдан [12] було вперше детально описано

аналітичні терміни з компонентом «вагон» та визначено їх продуктивні структурні моделі.

Джерельною базою для дослідження стали спеціальні словники [13-16], підручник із загального курсу залізниць [17-18] та матеріали Вікіпедії залізничної тематики [19].

Виклад основного матеріалу. Одним зі шляхів формування термінологічного фонду української мови є творення нових слів, а одним зі способів – морфологічний, що полягає в різних комбінаціях морфем. Цей спосіб, на думку М. С. Зарицького, у термінології «має найпоширеніше застосування, як і в усій літературній мові» [1, с. 56]. У творенні термінів галузі залізничного транспорту з лексемою «вагон» беруть участь не всі морфологічні способи, а лише окремі: суфіксальний і суфіксально-префіксальний – з-поміж афіксальних, та осново- і словоскладання – з-поміж безафіксних. І продуктивність цих способів в аналізованих твірних процесах різна.

Лексема «вагон» найбільше активізує свій дериваційний потенціал у складних терміноутвореннях, дво-, три- і чотирикореневих, а також виступає твірною основою для формування похідних афіксальних термінів. Загальна кількість таких дериватів становить 96 одиниць. Основними дериваційними способами (за поширенням) є такі:

1. Словоскладання з лексемою «вагон» (57 термінів). Особливість словоскладання (юкстапозиції) полягає в поєднанні кількох самостійних слів в одне. У термінології залізничного транспорту цей спосіб представлений юкстапозитами-іменниками, що позначають одиниці вимірювання (*брутто-тонна, ват-секунда, ват-година, вольт-ампер*), транспортні засоби (*дизель-поїзд, дизель-тепловоз, вагон-цистерна*), спеціальні пристрої (*пульт-маніпулятор, стоп-кран*), характеристики, властивості, знаки (*номер-код*).

Залізничні терміни, утворені шляхом складання самостійних, граматично незалежних слів-термінів, мають таку структуру: головне слово, що є назвою означуваного предмета (*вагон*), та залежні означення, тобто терміни-прикладки, які приєднуються через дефіс. Прикладки в таких термінах виконують уточнювальну функцію, указують на особливості будови чи призначення означуваного терміна «вагон». У ролі прикладок виступають прості та складні іменники. Групу термінів з однокореновими (простими) прикладками складають такі: *вагон-бункер, вагон-буфет, вагон-ваги, вагон-гараж, вагон-дозатор, вагон-думпка, вагон-кенгуру* (платформа, призначена для перевезення контейнерів, автопотягів, автопричепів, напівпричепів та знімних автомобільних кузовів [19]), *вагон-клуб, вагон-котельня (вагон-*

котельня), вагон-кран, вагон-купе, вагон-кухня, вагон-лабораторія, вагон-лазня, вагон-льодовня (вагон-льодовник), вагон-люкс (вагон класу «люкс» [19]), вагон-майстерня, вагон-пам'ятник, вагон-перевантажувач, вагон-платформа, вагон-пральня, вагон-ресторан, вагон-рефрижератор, вагон-салон, вагон-термос, вагон-транспортер, вагон-холодильник, вагон-хонер, вагон-цистерна, вагон-штаб.

Не рухомий транспортний засіб, а приміщення із функцією музею позначає дериват *вагон-пам'ятник*, або *музей-вагон*. Наприклад, вагон встановлено як пам'ятник на станції Фастів, на якій у грудні 1918 р. зупинявся поїзд, де політичні діячі підписали попередній текст Договору про об'єднання УНР та ЗУНР. Але він тоді ще не був легітимний, офіційно договір було ратифіковано на Софійському майдані в Києві за акту Соборності 22 січня 1919 р. Усе ж для нинішнього покоління тодішній акт злуки був генеральною репетицією акту проголошення Незалежності України у серпні 1991, і саме про це нагадує вагон-пам'ятник на станції Фастів, що носить назву «Музей на колесах», а ще його називають Петлюрівський вагон [19].

У наведених дериватах «вагон» виступає означуваним словом для наступного слова-прикладки, а в термінах *музей-вагон* та *мотор-вагон* навпаки: означуваним словом є перше – «музей», «мотор», а «вагон» слугує для його уточнення, конкретизації, тобто виконує синтаксичну роль прикладки.

Складні (двокореневі) терміни-прикладки бувають двох видів:

а) утворені складанням іменникових основ: *вагон-автомобіля*, *вагон-дефектоскоп*, *вагон-електростанція*;

б) утворені поєднанням іменникових та дієслівних основ, що супроводжується суфіксацією чи нульовою суфіксацією: *вагон-коліємір* [13] (*вагон-колієвимірювач* [14], *вагон-колієвимірювальник* [15, 16]), *вагон-рейкозмащувач*, *вагон-самоскид*, *вагон-снігоочисник*. Найпродуктивнішою дієслівною основою в таких дериватах виступає *возити* із нульовою суфіксацією: *вагон-автомобілевоз*, *вагон-зерновоз*, *вагон-контейнеровоз*, *вагон-котуновоз*, *вагон-мінераловоз*, *вагон-муковоз*, *вагон-содовоз*, *вагон-цементовоз*.

Серед термінів із лексемою «вагон» є і тричленні юкстапозити, до складу яких входить по дві прикладки. У двочленних термінах прикладки вказують на одну з ознак головного слова, наприклад, у терміні *вагон-платформа* залежне слово акцентує на будові вагона, а в терміні *вагон-ресторан* – на його призначенні. У тричленних же утвореннях ці означення можуть поєднуватися: *вагон-платформа-контейнеровоз*, *вагон-платформа-лісовоз*, *вагон-хонер-дозатор*, *вагон-*

хопер-зерновоз, вагон-хопер-мінераловоз, вагон-хопер-рудовоз, вагон-хопер-цементовоз.

2. Основоскладання (чисте основоскладання, композиція) та основоскладання із суфіксацією (комбіноване) є поширеним способом під час творення термінів залізничного транспорту. Цим способом утворено багато іменникових та прикметникових термінів. За походженням твірних основ терміни-композиції поділяють на три групи: 1) українські: *високочастотний, буровибуховий, багатоківшевий, багатокільний, вогненебезпечний*; 2) іншомовні: *авторежим, аеродинаміка, дефектоскопія, ізотермічний, мотодрезина, монорейковий*; 3) гібридні, які утворені складанням українських та іншомовних основ: *високовольтний, віброущільнення, баластощільнювач, радіозв'язок*. Специфікою двох останніх груп є використання іншомовних основ, що мають статус міжнародних кореневих компонентів (терміноелементів), препозиційних і постпозиційних, зокрема: *авто-, гідро-, вібро-, -метр, -метрія, -скоп, -скопія* тощо (*автоблокування, гідроізоляція, вібростійкість, амперметр, дозиметрія, дефектоскоп*).

Композитних дериватів із лексемою «вагон» виявлено 30. Під час основоскладання твірний елемент «вагон» може змінювати і свою позицію у структурі терміна-композиції (*вагонопотік і автовагон*), і семантичну роль, що особливо простежується в підрядних словосполученнях, на які можна розкласти більшість термінів-композицій, наприклад: *вагонобудування – будування (чого?) вагонів, мотоввагон – вагон (який?) моторизований*.

Терміни-композиції, утворені шляхом складання основ, відповідають таким словотвірним моделям:

а) основа «вагон» + єднальний афікс (інтерфікс) -о- + питома віддієслівна основа: *вагонобудування, вагонобудівник, вагоновловлювач, вагонозавантажувач, вагонозавантажувач, вагонообіг, вагоноосаджувач, вагоноперекидач, вагонопідіймач, вагонопотік, вагоноштовхач*;

б) питома основа (префіксоїд) + основа «вагон»: *піввагон*;

в) міжнародний терміноелемент + основа «вагон»: *автовагон, аеровагон, електровагон, мотоввагон*;

г) основа «вагон» + інтерфікс -о- + питома основа: *вагоно-година*;
основа «вагон» + інтерфікс -о- + питома основа + інтерфікс -е- + основа з міжнародних терміноелементів: *вагоно-вісе-кілометр*.

Основоскладання супроводжує суфіксація в дериватах-прикметниках, друга основа яких віддієслівна чи відіменникова, із переважанням суфіксів -н-, -івн-, -льн-: *вагонобудівний (вагон + о + буд + івн(ий) завод), вагонозавантажувальний, вагономийний (машина, станція,*

установка), вагоноавантажувальний, вагоноремонтний (депо, завод, майстерня, машина), вагонорозв'язувальний, вагоскладальний (цех); вагоноремонтний (вагон + о + ремонт + н(ий) (депо, завод, майстерня, машина)), вагоноколісна (майстерня). В основоскладанні з лексемою «вагон» беруть участь і числівникові основи, у яких роль інтерфікса виконує флексія: *п'ятивагонна, десятивагонна (рефрижераторна секція)*. Подібну словотвірну модель має дериват *моторвагонний (рухомий склад, секція, депо, поїзд)*: запозичена основа + основа «вагон» + н(ий).

3. Афіксація хоча й поширена в залізничній термінології, проте не виявляє продуктивності у творенні термінів із лексемою «вагон». Загалом афіксацію Н. Ф. Клименко називає «найхарактернішим для української мови способом словотворення, за допомогою якого утворено майже 85 % слів її словникового складу» [3, с. 38]. «Українська мова, завдяки великій кількості суфіксів, має змогу відтворити такі тонкі відтінки значень, які неможливі в інших мовах – а це важливо насамперед для точних наук, де особливо вимагається чіткість і влучність понять», – зазначає М. О. Вакуленко [20, с. 9]. Афіксація сприяє структурній систематизації термінології, переконані автори Т. І. Панько, І. М. Кочан і Г. П. Мацюк, вони наголошують, що «афікс завжди включає термін у певну матрицю системи, тому семантичне навантаження його у зв'язку з цим інше, ніж у загальнонародній мові: конкретніше, чіткіше» [4, с. 134].

Афіксація в термінології залізничного транспорту представлена всіма способами, зокрема:

а) суфіксальним зі словотвірними моделями: *V + -нн(я), V + -ач, V + -к(а), V + -тт(я), V + -тор (-ор, -ер, -атор), V + -аці(я), A + -ість, N + -н(ий), N + -ов(ий)*: *баластування, скидач, вставка, прибуття, рефрижератор, нумерація, класність (станції), вільність (колії), шпальний, залізничний, рейковий, гірковий*;

б) префіксальним – із застосуванням українських та іншомовних префіксів: *незайнятість (стрілки), надмагістраль, надшвидкісний, протитиск, антикорозійний; вантажити – навантажити, розвантажити, вивантажити, перевантажити, недовантажити*;

в) конфіксальним (префіксально-суфіксальним): *безквитковий (поїзд), безстикова колія – колія без стиків, міжколія*;

г) нульовою суфіксацією: *(залізничний) переїзд, хід (поїзда), стик (рейок)*;

г) універбацією, або універбізацією, що є різновидом суфіксального способу й полягає у згортанні словосполучення за допомогою

суфіксації в окреме слово. Цим способом утворений термін *залізн-иц-я* від словосполучення *залізна дорога*.

Серед афіксальних утворень від терміна «вагон» (9 одиниць) можна виділити суфіксальні та конфіксальні деривати. Зокрема, суфіксальним способом утворено прикметник *вагон+н(ий)* (*вагонне господарство, вагонне депо, вагонне колесо, вагонний парк, вагонні ваги*) та іменники *вагон + етк(а)* (*завантажувальна, перекидна*) і *вагон + ник* (спеціальність). Суфіксально-префіксальний спосіб, або конфіксальний, представлений такими дериватами: *між + вагон + н(ий)* (*коробка міжвагонного з'єднання; міжвагонний перехід*); *під + вагон + н(ий)* (*підвагонна магістраль, підвагонне устаткування, підвагонний генератор*).

Ще кілька суфіксальних утворень є похідними від дериватів нижчого порядку. Наприклад, від суфіксального деривата *вагонетка* утворено за допомогою іменникових та прикметникових суфіксів терміни *вагонетник, вагонетниця, вагонетковий*, а від терміна *вагоно-складальний*, що поєднує основоскладання та суфіксацію, походить іменник *вагоноскладальник*.

Висновки. Можемо констатувати, що лексема «вагон» на позначення спеціального залізничного транспортного засобу демонструє високу продуктивність у морфологічному термінотворенні (96 дериватів), хоча й нижчу порівняно із синтаксичним термінотворенням (412 одиниць), про що свідчать отримані результати в роботі [12].

Виявлення продуктивних і непродуктивних моделей термінотворення у галузі залізничного транспорту сприятиме систематизації й унормуванню терміносистеми, зокрема й у царині встановлення природних для української мови афіксальних морфем під час перекладу термінів. З'ясування семантичного навантаження афіксів у складі термінів відповідно до їх частиномовної належності полегшить утворення нових терміноодиниць. Перспективу подальших досліджень убачаємо в з'ясуванні продуктивності термінотворення інших спеціальних лексем залізничного транспорту, у структурному та дериваційному аналізі залізничних термінів.

Література:

1. Зарицький М. С. Актуальні проблеми українського термінознавства: підручник. Київ: ІВЦ «Вид-во "Політехніка"»; ТОВ «Фірма "Періодика"», 2004. 128 с.
2. Сучасна українська мова: підручник / О. Д. Пономарів, В. В. Різун, Л. Ю. Шевченко та ін. Київ: Либідь, 1991. 312 с.
3. Українська мова: енциклопедія / редкол.: Русанівський В. М. (співголова), Тараненко О. О. (співголова), М. П. Зяблюк та ін. 2-ге вид., випр. і доп. Київ: Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М. П. Бажана, 2004. 824 с.

4. Панько Т. І., Кочан І. М., Мацюк Г. П. Українське термінознавство: підручник. Львів, 1994. 216 с.
5. Д'яков А. С., Кияк Т. Р., Куделько З. Б. Основи термінотворення: Семантичні та соціолінгвістичні аспекти. Київ: Вид. дім «KM Academia», 2000. 218 с.
6. Васенко Л. А., Дубічинський В. В., Кривець О. М. Фахова українська мова: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2008. 272 с.
7. Дорошенко С. Українська термінологія нафтогазової промисловості: становлення і розвиток: монографія. Полтава: Вид-во ПолтНТУ, 2013. 139 с.
8. Жукова О. Т. Деякі аспекти термінологічної деривації (на основі термінології залізничного транспорту). *Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej*, 54. Warszawa 2019. Article No. 1274 (<https://doi.org/10.11649/sfps.1274>).
9. Лагдан С. П. Складання міжнародних терміноелементів як один із способів творення композитних термінів залізничної галузі. *Мова. Свідомість. Концепт: зб. наук, статей*. Мелітополь: МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2016. Вип. 6. С. 33-36.
10. Лагдан С. П. Грецькі компоненти в термінології залізничної галузі. *Література та культура Полісся*. Вип. 86. Серія «Філологічні науки». № 8 / відп. ред і упоряд. Г. В. Самойленко. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2017. С. 178-185.
11. Лагдан С. П. Складання міжнародних терміноелементів та національних основ (на матеріалі термінології залізничного транспорту). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Філологія. 2018. Вип. 32(1). С. 56-58.
12. Лагдан С. П. Структурні моделі аналітичних термінів із компонентом «вагон» (на матеріалі термінології залізничного транспорту). *Філологічні трактати: науковий журнал*. 2018, Т. 10, № 2. С. 67-76 (doi: 10.21272/Ftrk.2018.10(2)-09).
13. Малий російсько-український словник залізничних термінів. Київ: Транспорт України, 1992. 48 с.
14. Російсько-український словник залізничних термінів / Л. П. Ватуля, В. С. Фоменко; за ред. Ю. В. Соболева. 2-ге вид., випр. і доповн. Київ: Транспорт України, 2000. 484 с.
15. Російсько-український термінологічний словник: Вагони та вагонне господарство. Локомотиви / укл. : Б. С. Боднар, О. О. Бочарова, В. В. Колбун. Дніпропетровськ: Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту залізн. трансп. ім. акад. В. Лазаряна, 2005. 163 с.
16. Словник основних транспортних і суміжних термінів / укл. Б. І. Торопов. Київ: Державний економіко-технологічний університет транспорту, НВО ГППРОТРАНС, 2013. 200 с. URL: <https://ecat.ust.edu.ua/ft/1.pdf>.
17. Корнійчук М. П., Липовець Н. В., Шамрай Д. О. Технологія галузі і технічні засоби залізничного транспорту: у 2-х ч.: підручник. Ч. 1 (розділи 1-6). Київ: Дельта, 2006. 500 с.
18. Корнійчук М. П., Липовець Н. В., Шамрай Д. О. Технологія галузі і технічні засоби залізничного транспорту: у 2-х ч.: підручник. Ч. 2 (розділи 7-14). Київ: Дельта, 2007. 424 с.
19. Вагон. *Сайт «Вікіпедія»*. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%BD>.
20. Вакулєнко М. О. Сучасні проблеми термінології та української наукової термінографії. Київ, 2009. 69 с.

References:

1. Zarytskyi, M. S. (2004). Aktualni problemy ukrainskoho terminoznavstva: pidruchnyk [Actual problems of Ukrainian terminology: a textbook]. Kyiv: IVTS «Vyd-vo "Politehnika"»; TOV «Firma "Periodyka"» [in Ukrainian].
2. Ponomariv, O. D., Rizun, V. V., Shevchenko, L. Yu. et al. (1991). Suchasna ukrainska mova: pidruchnyk [Modern Ukrainian language: a textbook]. Kyiv: Lybid [in Ukrainian].
3. Ukrainska mova: entsyklopediia (2004) [Ukrainian language: encyclopedia] / redkol.: Rusanivskyi V. M. (spivholova), Taranenko O. O. (spivholova), M. P. Ziabliuk ta in. 2-he vyd., vypr. i dop. Kyiv: Vyd-vo «Ukr. entsykl.» im. M. P. Bazhana [in Ukrainian].
4. Panko, T. I., Kochan, I. M. & Matsiuk, H. P. (1994). Ukrainske terminoznavstvo: pidruchnyk [Ukrainian terminology: a textbook]. Lviv [in Ukrainian].
5. Dyakov, A. S., Kiiak, T. P. & Kudelko Z. B. (2000). Osnovy terminotvorennia: Semantichni ta sotsiolingvistychni aspekty [Basics of term formation: Semantic and sociolinguistic aspects]. Kyiv: Vyd. dim «KM Academia» [in Ukrainian].
6. Vasenko, L. A., Dubichynskyi, V. V. & Krymets O. M. (2008). Fakhova ukrainska mova: navch. posib. [Professional Ukrainian language: training manual]. Kyiv: Tsentr navchalnoi literatury [in Ukrainian].
7. Doroshenko, S. (2013). Ukrainska terminolohiia naftohazovoi promyslovosti: stanovlennia i rozvytok: monohrafiia [Ukrainian terminology of the oil and gas industry: formation and development: monograph]. Poltava: Vyd-vo PoltNTU [in Ukrainian].
8. ZHukova, O. T. (2019). Deiaki aspekty terminolohichnoi deryvatsii (na osnovi terminolohii zaliznychnoho transportu) [Some aspects of terminological derivation (based on railway transport terminology)]. *Studia z Filologii Polskiej i Slowińskiej*, 54. Warszawa, 2019. Article No. 1274 (<https://doi.org/10.11649/sfps.1274>) [in Ukrainian].
9. Lahdan, S. P. (2016). Skladannia mizhnarodnykh terminoelementiv yak odyin iz sposobiv tvorennia kompozytnykh terminiv zaliznychnoi haluzi [Compilation of international term elements as one of the ways of creating composite terms of the railway industry]. *Mova. Svidomist. Kontsept: zb. nauk, stateyi – Language. Consciousness. Concept: coll. sciences articles*. Melitopol: MDPU im. B. Khmelnytskoho., 6, 33-36 [in Ukrainian].
10. Lahdan, S. P. (2017). Hretski komponenty v terminolohii zaliznychnoi haluzi [Greek components in the terminology of the railway industry]. *Literatura ta kultura Polissia. Seriya «Filolohichni nauky» – Literature and culture of Polissia. "Philological Sciences" series / vidp. red. i uporiad. H. V. Samoilenko*. Nizhyn: NDU im. M. Hoholia, 86, No. 8, 178-185 [in Ukrainian].
11. Lahdan, S. P. (2018). Skladannia mizhnarodnykh terminoelementiv ta natsional'nykh osnov (na materialy terminolohiyi zaliznychnoho transportu) [Formation of the international terminology elements and national foundations (based on terminology of the railway transport)]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriya: Filolohiya – Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Series: Philology*, 32(1), 56-58 [in Ukrainian].
12. Lahdan, S. P. (2018). Strukturni modeli analitychnykh terminiv iz komponentom «vahn» (na materialy terminolohiyi zaliznychnoho transportu) [Structural models of analytical terms with component "car" (based on terminology of railway transport)]. *Filolohichni traktaty: naukovyi zhurnal – Philological treatises: scientific journal*, 10, No. 2, 67-76 (doi: 10.21272/Ftrk.2018.10(2)-09) [in Ukrainian].

13. Malyi rosiisko-ukrayinskyi slovnyk zaliznychnykh terminiv (1992) [A small Russian-Ukrainian dictionary of railway terms]. Kyiv: Transport Ukrainy.

14. Vatulia, L. P. & Fomenko, V. S. (2000). Rosiisko-ukrainskyi slovnyk zaliznychnykh terminiv [Russian-Ukrainian Dictionary of railway terms] (Yu. V. Sobolev, Ed.). Kyiv: Transport Ukrainy.

15. Bodnar, B. Ye., Bocharova, O. O. & Kolbun, V. V. (2005). Rosiisko-ukrainskyi terminolohichnyi slovnyk: Vahony ta vahonne hospodarstvo. Lokomotyvy [Russian-Ukrainian Terminological Dictionary: Cars and carriage facilities. Locomotives]. Dnipropetrovsk: Vydavnytstvo Dnipropetrovskoho natsionalnoho universytetu zaliznychnoho transportu imeni akademika V. Lazariana.

16. Toropov, B. I. (2013). Slovnyk osnovnykh transportnykh i sumizhnykh terminiv [Dictionary of basic transport and related terms]. Kyiv: Derzhavnyy ekonomiko-tekhnologichnyi universytet transportu, NVO HIPROTRANS. URL: <https://ecat.ust.edu.ua/ft/1.pdf> [in Ukrainian].

17. Korniiichuk, M. P., Lypovets, N. V. & Shamrai, D. O. (2006). Tekhnolohiia haluzi i tekhnichni zasoby zaliznychnoho transportu [The technology brunch office and technical means of railway transport] (Part 1, Ch. 1–6). Kyiv: Delta [in Ukrainian].

18. Korniiichuk, M. P., Lypovets, N. V. & Shamrai, D. O. (2007). Tekhnolohiia haluzi i tekhnichni zasoby zaliznychnoho transportu [The technology brunch office and technical means of railway transport] (Part 2). Kyiv: Delta [in Ukrainian].

19. Vahon [Car]. *Sait «Vikipediia» – Website «Wikipedia»*. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%BD> [in Ukrainian].

20. Vakulenko, M. O. (2009). Suchasni problemy terminolohii ta ukrayinskoï naukovoï terminohrafii [Modern problems of terminology and Ukrainian scientific terminology]. Kyiv [in Ukrainian].